

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno Din 16.—, četrtletno Din 9.—, inozemstvo Din 64.—. — Poštno-čkovni račun 10.603.

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška cesta 5

Telefon interurban 113.

Cena inseratov: cela stran Din 2000.—, pol strani Din 1000.—, četrt strani Din 500.—, 1/8 strani Din 250.—, 1/16 str. Din 125.—, Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Zemljiški davek.

NJEGOVA ODMERA PO DOLOČBAH IN SPREMENBAH Z ZAKONOM Z DNE 28. MARCA 1929.

S 1. januarjem 1929 je stopil v veljavo novi zakon o neposrednih davkih, ki ga je narodna skupščina sklenila 7. februarja lanskega leta ter ga je kralj potrdil naslednji dan. Po tem zakonu se uvaja v naši državi neposredni davek teh oblik: 1. na dohodek od zemljišč (zemljarina), 2. na dohodek od zgrad (zgradarina), 3. na dohodek od podjetij, obratov in samostalnih poklicev (pridobnina), 4. na rente (rentnina), 5. na dobiček podjetij, zavezanih javnemu polaganju računov (družbeni davek), 6. na dohodek od nesamostalnega dela in poklica (uslužbeni davek).

Davčna obveznost in davčna osnova.

Kar se tiče zemljiškega davka, je nje mu zavezano vsako zemljišče na ozemlju naše države, ki se kmetijski ukorišča ali se more kmetijski ukoriščati, najsi bi se dejanski ne ukoriščalo. Davek se odmerja po katastrskem čistemu dohodku, izračunanem po površini, po vrsti obdelovanja in kakovosti zemljišča. Katastrski čisti dohodek je denarna vrednost srednjega donosa zemljišča, ki ga je mogoče doseči z običajnim gospodarjenjem, po odbitku povprečnega zneska rednih gospodarskih stroškov. Vsa zemljišča, ki se kmetijski ukoriščajo, ali se morejo ukoriščati, se delijo po vrsti obdelovanja: 1. na njive, 2. vrtove in sadovnjake, 3. vinograde, 4. travnike, 5. pašnike in planine, 6. gozde, 7. trstičja, močvare, ribnjake in jezera. Vsaka teh vrst se deli po kakovosti zemljišča največ na osem razredov.

Katastrski čisti dohodek.

Katastrski čisti dohodek in katastrska vrednost v zemljiških katastrih, kjer so taki že osnovani, se morajo predhodno spremeniti v dinarsko vrednost v razmerju: 1 K = 1 D. Denarna vrednost dohodka se mora ugotoviti po cenah kmetijskih pridelkov v času od dne 1. julija 1925 do dne 30. junija 1926. Pri finančnem ministrstvu v Beogradu je ustanovljena posebna komisija za določitev dohodkov zemljišč v državi. Ta komisija obstoji iz 16 članov: 8 jih voli narodna skupščina na predlog vlade, in sicer morajo biti po

edn iz Slovenije, Dalmacije, Hrvatske in Slavonije, Srema in Banata-Bačke-Baranje, Bosne in Hercegovine, Severne Srbije, Južne Srbije, Črnogore; 8 pa je strokovnjakov, imenovanih od ministrstva za šume-rude, poljedelstva in financ (po 2 ekonomska, gozdarska, katastrska in davčna strokovnjaka).

Ta komisija je imela lansko leto in tudi letos v Beogradu seje, na kojih je določila količnike, po katerih se na temelju starih predvojnih katastrskih čistih dohodkov z množitvijo določajo novi katastrski čisti dohodki. Določeni so bili ti-le količniki: za Bačko in Banat 34, za Baranjo 26, za Srem 32, za Osijek 30, za podrasko pokrajino (Belo var) 29, za posavsko pokrajino 29, za Zagreb 29, za zagorsko pokrajino 26, za gornje-krajinsko 25, za liško-primorsko 24, za medjimursko 27. Dalmacija je razdeljena v tri skupine: kninska pokrajina 20, Benkovac 28, dalmatinsko Primorje 24. Slovenija (največja njena skupina) ima količnik 20, Slovegradec in gorati kraji celjskega okraja 18, Prekmurje 30. Čisti katastrski dohod Slovenije znaša 257.411.817 Din, od katerih odpade na prvo skupino Din 213.619.360, na drugo 15.897.708 Din, na tretjo pa 27.899.810 Din.

Določbe in spremembe po zakonu z dne 28. marca 1929.

Kot davek na dohodek od zemljišč se plačujeta: 1. osnovni davek, 2. dopolnilni davek. Kar se tiče osnovnega davka, določa člen 27 zakona o neposrednih davkih, da se njegova stopnja naknadno po zakonodajni poti določi, ko se po zgoraj navedeni komisiji ugotovi čisti katastrski dohodek zemljišč za vso državo. V to svrhu je sedanji finančni minister dr. Švrljuga predložil zakon, s katerim se določa davčna stopnja 12% čistega katastrskega donosa. Ta zakon je dr. Švrljuga predložil vrhovnemu zakonodajnemu svetu, ki ga je na svoji seji v Beogradu 27. marca 1929 sprejel, naslednji dan pa ga je kralj podpisal.

Vrhovni zakonodajni svet je na svoji seji dne 27. marca t. l. sprejel tudi nekatere spremembe, ki se tičejo dopolnilnega davka na zemljišča. Naslednji

dan je, kakor rečeno, kralj podpisal zakon, ki vsebuje poleg določitve 12%ne stopnje za osnovni davek tudi spremembe glede na določitev stopnje dopolnilnega davka.

Po zakonu o neposrednih davkih z dne 8. februarja 1928 so zemljišča, katerih čisti katastrski donos ne znaša več kakor 1000 Din, prosta dopolnilnega davka. Kar pa presega 1000 Din čistega kat. donosa, je podvrženo dopolnilnemu davku, ki je progresiven (postopen). Pri čistem kat. donosu preko 1000 Din do 2000 Din znaša po določilih tega zakona 2%, pri donosu preko 2000 Din do 3000 Din 3% in tako naprej, pri donosu preko 150.000 Din 17%. Vrhovni zakonodajni svet je na svoji seji dne 27. marca na predlog finančnega ministra stopnjo dopolnilnega davka znižal, ker je določil, da se od stopnje dopolnilnega davka odračuna gošova svota. Po tej spremembi, potrjeni od Nj. Vel. kralja, izgleda lestvica dopolnilnega davka zemljarine tako-le:

Na čisti katastrski dohodek preko 1000 do 2000 Din znaša dopolnilni davek 2%, preko 2000 do 4000 D 4% manj 40 Din, preko 4000 do 6000 Din 6% manj 120 Din, preko 6000 do 8000 D 8% manj 240 D, preko 8000 do 10.000 D 10% manj 400 Din, preko 10.000 do 15.000 Din 12% manj 600 Din, preko 15.000 do 25.000 D 14% manj 900 Din.

Potemtakem dopolnilni davek zemljarine ne doseže nikdar polnih 12%. Ta lestvica davčne progresije (davčnega stopnjevanja) odgovarja lestvici dohodninskega davka po novem čehoslovaškem zakonu o direktnih davkih z dne 15. junija 1927. Načelo stopnjevanja ostane nedotaknjeno, vendar pa so odstranjeni neopravičeni, krivični in občutljivi skoki na mejah posameznih stopenj.

Samoupravne doklade.

Pripomniti bi še bilo treba, da vsebuje zakon z dne 28. marca t. l. to-le določitev glede na samoupravne doklade:

»Samoupravne doklade na neposredne davke po tem zakonu morejo samoupravna telesa naložiti brez odobrenja finančnih oblasti v teh mejah:

1. kmetijske občine do 50%,
2. mestne in trške občine do 40%,
3. okraji do 8%,
4. oblasti do 10% .

Za doklade kmetijskih občin preko 50 do 60%, mestnih in trških občin preko

30 do 50% je potrebno soglasje finančnih direkcij. Za doklade občin, trgov in mest preko teh mej, za doklade okra-

jev preko 8% in oblasti preko 10% je potrebna odobritev generalne dirkeje davkov.»

POLITIKA

V NAŠI DRŽAVI.

Pogajanja med zastopniki naše države in Rumunije so se vršila v Beogradu: 9., 10. in 11. aprila. Naše zunanje ministrstvo razglasa, da je bil dosedanji potek pogajanj v prijateljskem duhu in daje nade, da se bode rešila v krajšem času kopica vprašanj, katera je treba razčistiti med nami in Rumunijo.

Pred začetkom sklepa trgovinske pogodbe med našo državo in Bolgarije. Naša vlada razglasa, da se bo začela po odobritvi sklepov, ki so bili sprejeti med našimi in bolgarskimi odposlanci v Pirotu, razprava o trgovinski pogodbi med našo državo in Bolgarijo.

Agrarne banke dohimo. V Beogradu se bo osnovala v najkrajšem času Agrarna banka, koje kapital bode znašal 300 milijonov D. Država bo vložila iz dosedanjih kmetijskih kreditov 120 milijonov Din. Razredna loterija bo dala 50 mil. D, podpise ostalih delnic bo izvršila Narodna banka, Glavna zadružna zveza in sploh vsi denarni zavodi, ki uživajo kredit Narodne banke. Agrarna banka bo dajala kredit po zadrukah z 10%

Vpekojenih je 36 generalov in med temi tudi dosedanji načelnik generalnega štaba Pešič.

*

V DRUGIH DRŽAVAH.

Kriza avstrijske vlade še vedno ni poravnana. Pogajanja med krščanskimi socialci in socialnimi demokrati so že glede sestave nove vlade toliko napredovala, da bo še ta teden določen novi ministrski predsednik. O Seiplu se govori, da bo odložil tudi predsedstvo stranke.

Nesoglasja v nemški vladi so odstranili na ta način, da so bili sprejeti v vlado trije ministri krščanskega centra.

Angleški parlament bo razpuščen 10. maja in nato bodo volitve. Volilna agitacija se že vrši sedaj po celi Angliji.

Poljski državni predsednik Pilsudski je sprejel ostavko Bartelove vlade. Sestava nove vlade je poverjena dosednjemu prosvetnemu ministru dr. Switalskemu, ki je že sestavil novo vlado.

Razorožitvena pogajanja so se zopet začela v Ženevi dne 15. aprila. Teh posvetovanj se udeležujejo: Angleži, Amerikanci, Francozi, Rusi in Nemci.

Vstaško gibanje v Mehiki se nadaljuje. Mehiki vstaši se zbirajo pri mestu Naco, da premagajo tamkajšnje slabotne vladne čete in da pridobijo obmejno mesto za kritje hrbta. Nekateri uporniški generali in med temi poveljnik južne armade Manzo, so baje prestopili na ameriška tla.

ZA NEDELJO

Damijan Devester.

Spominski dan 15. april.

15. aprila se spominjamo moža, ki mu je moral ves svet priznati, da je eden največjih dobrotnikov človeštva, patra Damijana Devester. Narodil se je 3. januarja leta 1840 v vasi Tremelo v Belgiji. Njegovi starši so bili srednje veliki kmetje in so znali svoje otroke vzgojiti v resnično krščanskem duhu. V mladem fantu se je kmalu kazala velika ljubezen do Boga, do molitve, do ubogih in do premagovanja samega sebe. 18 let star se je udeležil misijona, pri katerem je dozorel v blagem mladeniškem sklep, se čisto posvetiti službi božji. Ta svoj sklep je tudi kmalu izvršil. Njegov brat je bil že v družbi najsvetejših Src Jezusa in Marije. Ko sta Jožef — tako je bilo njegovo prvotno ime — in oče obiskala brata v samostanu, je tudi Jožef prosil za sprejem in je bil v resnici sprejet. Ostal je kar v samostanu, da je prihranil domačim bridkost slovesa. V družbi je dobil redovno ime Damijan.

Frajer Damijan ni imel velike predizobrazbe in je bil prvotno določen, da ostane v družbi samo brat. Njegov starejši brat pa mu je v prostem času nekako za šalo povedal nekaj latinskih besed. Damijan pa je kazal tako nardarjenost za latinski jezik in je tako napredoval, da so ga odločili predstojniki za duhovnika. Ko se je pripravil na duhovniško posvečenje, je njegova družba prevzela misijone na otokih severno od Avstralije. Tudi njegov starejši brat je bil določen za misijonarja v teh krajih. A nekaj dni pred odpotovanjem je zbolel na tifusu. Tu pa se obrne Damijan, ki še niti ni bil posvečen v duhovnika, na vrhovnega predstojnika v Pariz s prošnjo, da bi smel iti namesto obolelega brata v misijone, da plačana vožnja ne bi bila izgubljena. Na splošno začudenje je to dovoljenje tudi dobil in je odpotoval.

Po petmesečni vožnji je došel na praznik sv. Jožefa leta 1864 na odkazano mu mesto. Ob binkoštih istega leta je bil posvečen za duhovnika in je takoj pričel svoje misijonsko delovanje z veliko vnemo in ga je vršil z velikim veseljem. Ko je videl, da ima njegov so brat v sosednji misijonski pokrajini še težavnejše delo kot on, da je pa telesno slabejši, je prosil škofa, da ga je postavil tja. Štiri leta je deloval tam, postavil je štiri nove cerkve, eno staro je popravil, pri čemur je sam opravljal zidarska in tesarska dela.

A čakalo ga je še drugo delo, od božje previdnosti mu namenjeno, delo, pri katerem ni žrtvoval samo svojih moči, temveč tudi svoje življenje. Na otoku, na katerih so delovali misijonarji najsvetejših src, je že 50 let hudo

gospodarila gobava bolezen. Naposled je vlada zapovedala, da se morajo bolniki ločiti od zdravih in je vse gobavce spravila na otok Molokai. Tam so živeli silno žalostno življenje. Gnili na svojih telesih, od vseh zapuščeni, so izgubili vsako upanje za ta svet. V tem obupu pa so se začeli udajati najgršim strastem in so tako pogubljali svoje duše. Misijonarji so sicer tu in tam obiskovali te nesrečneže, postavili so na otoku tudi malo cerkvico, a stalnega duhovnika ni bilo pri njih, ker jih je primanjkovalo. Nekega dne se je pritoževal škof, ko je imel svoje misijonarje okoli sebe, da gobavcem ne more dati duhovnika. Tu pa se je oglasil Damijan Devester in je rekel: »Prezvisešeni! V par dneh pride, kakor smo obveščeni, nekaj novih misijonarjev. Dovolite, da prevzame eden izmed njih mojo župnijo, jaz pa hočem iti na Molokai h gobavcem.« Škof je sprejel njegovo ponudbo. Ravno je bila pripravljena ladja, ki je imela prepeljati 50 gobavcev na žalostni otok. Z njimi se je vkrcal tudi takoj pater Damijan, ne da bi se poslovil od svojih vernikov in prijateljev.

33 let je bil Damijan star, ko je prišel na otok gobavcev, poln moči in cvetočega zdravja. Tak je začel svoje požrtvovalno delo med temi živimi mrličmi. Nekateri so bili že katoličani, drugi še pogani ali drugih ver, a vsem je izkazoval pater Damijan svojo ljubezen in usmiljenost. Bil jim je dušni pastir, zdravnik in strežnik. Vsak dan se je mudil med bolniki in umirajočimi. Pogled na te nesrečneže, neznošen vzduh, ki ga razširjajo, smrad, ki je puhtel iz njihovih ran, so ga včasih primorali, da je stopil ves upehan ven v sveži zrak, a pogled proti nebu, misel na Kristusa, ki umira radi ljudi, sta ga pokrepčala, da se je zopet vrnil k ubogim bolnikom in naprej vršil svoje samaritansko delo. Zato pa so njegove besede, ki jih je govoril bolnikom, imele veliki uspeh. Na stotine jih je zapustilo svoje lahkomišijeno življenje, že takoj v prvih letih svojega delovanja jih je krstil več sto in je pretvoril nesrečni otok v kraj udanosti in celo nekega tihega veselja.

12 let je deloval Damijan Devester med nesrečnimi gobavci, a se ga bolezen ni lotila. Šele potem je začel sumiti, da nosi tudi on njene grozne kalí v sebi, dokler se leta 1885 ni očitno pokazala. Naznanil je to svojemu škofu in pristavil: »Jaz sem miren, vdan in srečen sredi svojega bolanega ljudstva. Bog ve najbolje, kaj je v moje posvečenje. Zato govorim vsak dan iz celega srca: Gospod, zgodi se naj tvoja volja!« — Delal je vneto naprej, a tudi grozna bolezen je opravljala svoje delo. Vedno bolj so propadale njegove moči, vedno huje se je kazala gniloba na njegovem telesu. Štiri leta je trpel tako. Največja njegova tolažba je bila, da njegovi prsti, kakor po čudežu niso začeli gniti in je zato lahko skoro čisto do svojega konca opravljal daritev sv. maše. 15. aprila 1889 je umrl čisto vdan in veselega obraza.

Ko se človek malo poglobi v življenje tega čudovitega moža, mora priti do